

Prof. dr hab. Andrzej Pikul

Kraków, dnia 21 czerwca 2016 roku

Dziedzina: sztuki muzyczne

Dyscyplina artystyczna: instrumentalistyka

Adres do korespondencji:

ul. Studencka 1/5, 31-116 Kraków

Tel. 12 422 07 17

Kom. 668 82 17 44

e-mail ampikul@poczta.onet.pl

Zleceniodawca opinii

Akademia Muzyczna w Krakowie, Wydział Instrumentalny. Pismo z dnia 25.05.2016 roku podpisane przez Prodziekana Wydziału prof. Andrzeja Godka.

Zlecenie zostało podjęte w związku z decyzją Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów z dnia 11 marca 2016 roku. Centralna Komisja do Spraw Stopni i Tytułów na podstawie art. 18a ust. 5 ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14.03.2003 roku (Dz. U. z 2003 roku, nr 65, poz. 595, Dz. U. z 2005 roku nr 164, poz. 1365, Dz. U. z 2011 roku nr 84, poz. 455) powołała komisję habilitacyjną do przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka dla Pani doktor Renaty Orzechowskiej. Postępowanie zostało wszczęte przez Centralną Komisję na wniosek Pani dr Renaty Orzechowskiej z dnia 1 lutego 2016 roku. Do nadesłanej mi przez Prodziekana Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Krakowie (wskazanego przez wnioskodawcę do przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego zgodnie z art. 18a ust. 2 ustawy z dnia 14.03.2003 roku) kopii pisma Centralnej Komisji sygnowanego datą 11 maja 2016 roku, informującego o wyznaczeniu mej osoby przez CK recenzentem Komisji Habilitacyjnej do oceny osiągnięć Pani dr. Renaty Orzechowskiej (art. 16 pkt. 2 ust. 1, 2, 3 ustawy z dnia 14.03.2003 roku) została dołączona dokumentacja, zgodnie z par.12 pkt. 2 ust. 1-4 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22.09.2011 roku (Dz. U. 204 poz. 1200).

Podstawowe dane o Kandydatce

- Pani dr Renata Żelobowska-Orzechowska urodzona dnia 15.02.1957 roku w Krakowie ukończyła Państwowe Liceum Muzyczne im. F. Chopina w Krakowie w klasie prof. Ludwika Stefańskiego w roku 1976. Następnie studiowała pod jego kierunkiem w Akademii Muzycznej w Krakowie, którą ukończyła w roku 1982.
- Była laureatką XII Konkursu Stypendialnego im. Fryderyka Chopina w Warszawie.
- Uczestniczyła także w kursie mistrzowskim w Dusznikach
- Uzyskała kwalifikacje I stopnia (stopień doktora) w dziedzinie sztuki muzycznej w zakresie dyscypliny artystycznej instrumentalistyka nadany w dniu 29.03.1994 roku uchwałą Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Krakowie

Habilitantka była i jest pedagogiem Akademii Muzycznej w Krakowie, Zatrudnioną: w roku akademickim 1983/1984 na godzinach zleconych w roku akademickim 1984/1985 na części etatu asystenckiego w latach 1985–1993 na stanowisku asystenta, a od roku 1994 do chwili obecnej na stanowisku adiunkta w Katedrze Kameralistyki.

Dokonała nagrań płytowych oraz radiowych i telewizyjnych.

Prowadzi intensywną działalność koncertową w kraju i za granicą: w Austrii, Korei, Szwecji i we Włoszech.

Jest kierownikiem artystycznym cyklicznych koncertów dla dzieci organizowanych przez Filharmonię Krakowską.

Jest odznaczona Srebrnym Medalem za Długoletnią Służbę oraz Odznaką Honoris Gratia przyznaną przez Prezydenta Miasta Krakowa.

Ma obszerny, imponujący i wszechstronny repertuar obejmujący najważniejsze dzieła literatury kameralnej.

Autoreferat

Pani dr Renata Żelobowska-Orzechowska w swoim autoreferacie opisuje proces kształtowania się Jej artystycznego profilu. Wypowiedź ta nacechowana jest szczerością i świadomością swojej roli jako artystki i pedagoga. Swoje rozważania snuje wielowątkowo od dzieciństwa do chwili obecnej. Podkreśla, jak duże znaczenie miał dla niej kontakt z muzyką już w dzieciństwie, a następnie przechodzi przez kolejne szczeble edukacji wspominając swoich pedagogów i z dużą estymą odnosząc się do ich artystycznego credo. Szczególną rolę przypisuje prof. Ludwikowi

Stefańskiemu, któremu zawdzięcza kształt swojej pianistyki oraz prof. Zofii Zagajewskiej-Szlezer, przewodniczącej po sferze muzyki kameralnej. Habilitantka przedstawia także swoją pracę w Katedrze Kameralistyki Akademii Muzycznej w Krakowie; swoje zmagania i sukcesy. Najcenniejszą częścią autoreferatu jest opis obszarów działalności koncertowej w sferze kameralistyki wokalne, instrumentalnej, muzyki współczesnej, w których to następowała Jej ewolucja artystyczna. Podkreślona została także rola wybitnych artystów, z którymi Habilitantka współpracowała i którzy także wywarli piętno artystyczne na jej wszechstronnym rozwoju.

Autoreferat dr Renaty Żelobowskiej-Orzechowskiej w pełni odzwierciedla jej sylwetkę artystyczną oraz cechy dojrzałej osobowości i kultury osobistej.

OCENA DOŁĄCZONEGO DZIELA ARTYSTYCZNEGO

(Art. 16 § 12 pkt. 2 ust.3)

Przedstawiona do oceny płyta (CD nagrana w Sali koncertowej AM w Krakowie w kooperacji z Grupą twórczą Castello)) „Muzyka polska XX wieku na obój i fortepian” zawiera rejestrację następujących utworów:

Grażyna Bacewicz	Sonata na obój i fortepian (1937)
Witold Szalonek	Pastorale na obój i fortepian (1951)
Stefan Kisielewski	Suita na obój i fortepian (1954)
Krzysztof Meyer	Pizzo capriccioso na obój i fortepian (1982)
Witold Lutosławski	Epitafium na obój i fortepian (1980)
Maciej Zieliński	Lutosławski in memoriał (1999)

Wykonawcy:

Mariusz Pędziątek /obój

Renata Żelobowska-Orzechowska /fortepian

Habilitantka dokonała (najprawdopodobniej przy udziale oboisty) wyboru utworów reprezentatywnych dla polskiej literatury obojowej powstałej w XX wieku.

Dzieła ułożone są chronologicznie, z wyjątkiem utworu W. Lutosławskiego, co uważam za słuszne w kontekście następującego po nim utworu M. Zielińskiego *Lutosławski in Memoriam*.

Z dużym zainteresowaniem wysłuchałem tego nagrania, które od pierwszego utworu zachwyliło mnie swoją świeżością, bogactwem i oryginalnością pomysłów. Wielka w tym zasługa oboisty Mariusza Pędziałka, lecz nie do przecenienia jest rola jego Partnerki, która w sposób niezwykle kreatywny podąża a może nawet narzuca swoje wizje artystyczne. Doceniając rolę oboisty z przyczyn merytorycznych odnoszę się do walorów artystycznych Habilidadtki.

Artystka znakomicie identyfikuje się ze specyficzną aurą każdego z dzieł, o zróżnicowanej stylistyce i napisanych różnymi technikami kompozytorskimi. Każdy z utworów wykreowany jest z inną ekspresją i świadczy o właściwym doborze środków artystycznych i wyrafinowanym smaku pianistki.

Utwory napisane w tym samym stuleciu różnią się rodzajem ekspresji, faktury i efektów brzmieniowych, a ich twórcy różnią się także formatem talentu. Tym większy więc podziw wzbudza sztuka wykonawcza Habilidadtki, która stara się nadać każdemu z tych utworów wymiar arcydzieła.

Doskonała pianistka, kreatywność w tworzeniu różnorodności nastrojów i efektów sonorystycznych, wyrafinowane rubato, wysublimowana kolorystyka, nieskazitelna pedalizacja, a przede wszystkim odczuwalna identyfikacja z odtwarzanymi utworami to warte wypunktowania cechy tej interpretacji.

Idiomatyczne cechy poszczególnych utworów, ich przesłanie i ekspresja zostały przez Artystkę nie tylko właściwie odczytane ale pod względem pianistycznym wykonane doskonale.

Grażyna Bacewicz Sonata na obój i fortepian (1937)

Kompozycja neoklasyczna mieniąca się różnymi barwami skontrastowanych tematów. Żartobliwy charakter osiągnany jest poprzez „przedrzeźniające” się dialogi obu instrumentów. W epizodach lirycznych zaś osiągnane są bardziej harmonijne relacje pomiędzy obydwojma partiami.

Pastiszowe potraktowanie walca jest kontynuacją pewnej infantylności zaznaczonej już w części pierwszej. Radość części finałowej doskonale oddana w partii fortepianu (np. przez bardzo precyzyjne repetycje). Cały zresztą utwór na wzór klasyczny jest afirmacją radości i kontrolowanego witalizmu.

Witold Szalonek Pastorałe na obój i fortepian (1951)

Utwór kontrastujący w sensie ekspresji z Sonatą Bacewicz wnosi przestrzeń do prezentacji innych walorów, takich jak śpiewność i specyficzny, sielankowy nastrój. Daje też wykonawcom więcej swobody w kształtowaniu frazy. Epizod środkowy (gaio) o charakterze perpetum mobile wnosi ożywienie i znacznie kontrastuje z częściami skrajnymi.

Wymaga to od wykonawców operowania zmienną ekspresją a także zmianą palety kolorystycznej. Należy podkreślić piękną barwę fortepianu i wyrafinowane cieniowanie dynamiczne.

Stefan Kisielewski Suita na obój i fortepian (1954)

Utwór z pewnością inspirowany Sarkazmami op. 17 S. Prokofiewa operuje często brzmieniami dość ostrymi (część I) i efektami charakterystycznymi dla twórcy Symfonii klasycznej. Część II *quasi berceuse* przynosi zmianę charakteru, lecz też zaskakujące kontrasty ekspresji. Kolejne dwie części tempo *di gavotte* inspirowane prawdopodobnie ravelowskimi pastiszami świadczą o dobrej znajomości idiomów tego tańca, czego efektem jest interpretacja niezwykle stylowa. Część ostatnia, początkowo o charakterze *perpetuum mobile* przeradza się w karykaturalny marsz i wymaga od wykonawców szybkiej zmiany ekspresji i gatunku dźwięku.

Krzysztof Meyer Pezzo capriccioso na obój i fortepian (1982)

Znakomity utwór w tkance fortepianu nawiązujący do pianistycznych efektów, jakich kompozytor użył w napisanych wcześniej 24 Preludiach na fortepian. Ogromną rolę odgrywa tutaj odpowiednie poczucie czasu i narracji. Wymaga też od pianisty zróżnicowanych technik pianistycznych, np. precyzji typowej dla sonat D. Scarlattiego ale też dźwięku bardzo głębokiego, zwłaszcza w dolnych rejestrach. W sensie ekspresji bardzo zróżnicowany od struktur prawie punktualistycznych po frazy o artykulacji *legatissimo*.

Witold Lutosławski Epitafium na obój i fortepian (1980)

Utwór niezwykle znaczący w twórczości jednego z największych polskich kompozytorów. Ekspresja bazuje na bólu jakże jednak różnorodnie wyrażanym. Głębokie *mesto* kontrastuje z rozwibrowanymi, histerycznymi strukturami. Interpretację tego utworu uważam za apogeum artystyczne tego nagrania o znamionach wizjonerstwa obydwu wykonawców.

Maciej Zieliński Lutosławski in Memoriam (1999)

Utwór w sensie ekspresji bardzo nawiązujący do utworu Mistrza także poprzez ewokację cytatu z *Muzyki żałobnej*, bazujący także na żałobnej ekspresji.

Podsumowując całość nagrania łatwo można zauważyć, iż pierwsze trzy dzieła afirmują radość i witalizm, a kolejne trzy ewokują uczucia przeciwne: ból, trwogę, tęsknotę i rozpacz. Wszystkie rodzaje ekspresji pojawiające się w wyżej wspomnianych utworach są właściwie odczytane, ich sugestywny przekaz każe cieszyć się życiem ale także prowadzi do głębokiej refleksji nad egzystencją człowieka.

OCENA DOROBKU ARTYSTYCZNEGO I NAUKOWEGO HABILITANTKI

Dorobek artystyczny

Dorobek artystyczny po uzyskaniu stopnia doktora Habilitantki (1994) jest bogaty i obejmuje:

Koncerty symfoniczne:

M. Ravel Koncert G-dur (Filharmonia Szczecińska)

H.M.Górecki Koncert na fortepian (klawesyn)

I. Strawiński Les Noces (Filharmonia Krakowska)

B. Bartok Muzyka na smyczki , perkusję i czeleste (partia czelesty) (Filharmonia Krakowska)

Koncerty kameralne

a) instrumentalne

b) wokalne

c) sporadycznie występy solowe.

Większość koncertów odbyła się w Krakowie, a ich imponująca liczba odzwierciedla rolę, jaką Habilitantka odgrywa na scenie muzycznej swojego miasta (Opera Krakowska, Akademia Muzyczna, Filharmonia, Collegium Novum, Dom Polonii, Centrum Kultury Japońskiej, Klub Muzyki Współczesnej, Centrum Kultury Żydowskiej, Muzeum Narodowe, zamek królewski na Wawelu). Występowała także w innych miastach Polski:

w Warszawie (Biblioteka Narodowa, Sala koncertowa Akademii Muzycznej), Gdańsku (Dwór Artusa) Gdyni, Elblągu, Sosnowcu ,Tarnowie, Kąsnej Dolnej, Pszczynie

oraz za granicą:

wę Włoszech: Rzym (Instytut Kultury Polskiej), Szwecji: Sztokholm (Konsulat Generalny RP), Umea, Austrii: Linz.

Wielokrotnie zapraszana do udziału w Międzynarodowym Festiwalu Klarinetowym towarzyszyła wybitnym klarncistom (np. Rebecce Rischin).

Głównym nurtem koncertowym Habilitantki jest działalność w sferze muzyki wokalne. Jest ona stałym gościem Opery Krakowskiej oraz innych instytucji krakowskich organizujących imprezy muzyczne.

Współuczestniczyła w nagraniach płytowych:

Album kolęd *Nie bój się Anioła* (POMATON EMI, 1995)

Valse sentimentale (Wydawnictwo Studio 906, 2002)

Laureaci I Ogólnopolskiego Konkursu Wykonawstwa Muzyki Operetkowej i Musicalowej im. Iwony Borowickiej (Polskie Nagrania 2004)

Nie wszystkich umrę w 200 rocznicę urodzin F. Chopina (Fundacja Pomocy artystom Polskim Czardasz 2010).

Repertuar Habilitantki obejmuje

a) w dziedzinie solistycznej głównie miniatury fortepianowe pochodzące z różnych epok, wśród których szczególne znaczenie ma twórczość Fryderyka Chopina. Sporadycznie pojawiają się także wielkie formy, np. L. v. Beethovena, Sonata quasi una fantasia cis-moll op. 27 nr 2,

F. Chopina Scherzo h-moll op. 20

a także Koncert G-dur M. Ravela i Koncert M. Góreckiego;

b) w dziedzinie kameralistyki instrumentalnej znaczące pozycje :

Sonaty	L .v. Beethovena	Es-dur op. 12 nr 3 F-dur op.24 G-dur op. 30 nr 3 A-dur op. 47(Kreutzerowka)
	J. Brahmsa	Sonata G-dur op. 78 Sonata A-dur op.100 Sonata d-moll op.108 Sonata Es-dur op. 120 nr 2 Sonata e-moll op.38
	C. Saint Saensa	Sonata na fagot Sonata na obój
	M.Ravel	Sonata na skrzypce
	L.v Beethoven-	Trio B op.11 na klarnet, wiol i fort

oraz:

G. Rossini	Introdukcja i temat z wariacjami /klarnet
R. Schumann	Marchenbilder /altówka
F. Chopin	Introdukcja i polonez op. 3 na wiolonczelę i fortepian
V. d' Indy	Kwintet fortepianowy
C. Debussy	Premiere Rapsodie na klarnet i fort.

C. H. Reinecke	Trio na obój, waltornie i fortepian
A. Berg	7 Stücke für Klarinette op. 5
D. Martino	A set for clarinet
F. Poulenc	Sonata na klarnet i fort.
A. Tansman	Sonatina na fagot

c) w dziedzinie kameralistyki wokalne imponujący repertuar oratoryjno/kantatowo/operowy a także znaczące pozycje liryki wokalne.

R. Schumann	Dichterliebe Frauen Liebe und Leben
C. Debussy	Cinq poemes de Baudlair, Trois poemes de Mallarmé,
E. Chausson	Chanson perpetuelle
M. Ravel	3 Pieśni Don Quichota do Dulcyniei
A. Dvorak-	7 pieśni cygańskich
K. Szymanowski	Pieśni kurpiowskie
K. Szymanowski	Three Berceuse op.48
M. de Falla	Siete canciones populares
F. Obradors	Seis Canciones clasical espanolas
A. Berg	7 Frühe Lieder
G. Gershwin	Pieśni
T. Baird	4 sonety

Habilitantka współpracowała z wieloma wybitnymi artystami takimi jak:

Kaja Danczowska, Kazimierz Moszyński, Stefan Kamasa, Alisson Pearce, Małgorzata Walewska, Elżbieta Towarnicka, Mariusz Kwiecień, Peter Dvorsky, Teresa Nicholetti, Urszula Kryger, Joanna Woś, Artur Ruciński, Alicja Węgorzewska, Marcin Bronikowski, Wiesław Ochman, Jadwiga Romańska, Wanda Polańska, Bogdan Paprocki i wszyscy członkowie soliści Opery Krakowskiej.

Dorobek naukowy

Habilitantka nie ma szczególnych osiągnięć w tej dziedzinie, jednakże uczestniczy w wykładach, seminariach i kursach prowadzonych przez Katedrę Kameralistyki i Katedrę Fortepianu, co z pewnością zaowocuje dokonaniem także w tej sferze.

Dorobek pedagogiczny

Dorobek pedagogiczny Habilitantki nie podlega ocenie, niemniej stanowi on pozytywne uzupełnienie Jej sylwetki jako nauczyciela akademickiego.

Wieloletnia praca w Katedrze Kameralistyki to kształcenie nie tylko pianistów nie tylko w dziedzinie akompaniamentu, czytania a vista, w różnych formacjach kameralnych (od duetu po kwintet), lecz także innych instrumentalistów i wokalistów. Pani Dr Renata Żelobowska-Orzechowska cieszy się opinią pedagoga kompetentnego, zaangażowanego i oddanego studentom. Zdobywane przez Jej studentów nagrody na krajowych i międzynarodowych konkursach pianistycznych niewątpliwie wpływają na wzrost Jej prestiżu.

Konkluzja

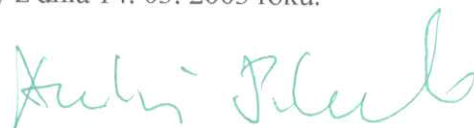
Reasumując pragnę jeszcze raz podkreślić znaczący dorobek artystyczny Habilitantki przedstawiony w załączonej dokumentacji. Wielokrotnie mogłem podziwiać Jej sztukę wykonawczą. Pani dr Renata Żelobowska-Orzechowska jest artystką w pełni dojrzałą i gotową do podejmowania zadań, tak w sferze artystycznej, jak i naukowej.

Wiedza, doświadczenia estradowe i fonograficzne z pewnością będą rzutować na całokształt jej dalszej pracy artystycznej, pedagogicznej i naukowej.

Przedstawione dzieło artystyczne w pełni odzwierciedla artystyczne walory i pianistyczną sylwetkę Habilitantki.

Jej osiągnięcia stanowią nie tylko znaczny wkład w samą dyscyplinę, lecz także stanowią kolejne ogniwo w jej ewolucji.

Niniejszym stwierdzam, że dorobek artystyczny, pedagogiczny i naukowy Pani dr Renaty Żelobowskiej-Orzechowskiej w pełni spełnia wymagania art. 16 ustawy z dnia 14. 03. 2003 roku.

Prof. dr hab. Andrzej Pikul